

[Peaprokuröri pöördumine](#)

[Kuritegevuse vastased prioriteedid](#)

[Rahvusvaheline koostöö](#)

Riigiprokuratuur

Tallinnas

[Süüdistusosakond](#) [Järelevalveosakond](#)

Ringkonnaprokuratuuri keskused

Põhja [Põhja Ringkonnaprokuratuur](#)

Viru [Viru Ringkonnaprokuratuur](#)

Lõuna [Lõuna Ringkonnaprokuratuur](#)

Lääne [Lääne Ringkonnaprokuratuur](#)

□

- [Põhja Ringkonnaprokuratuur](#)
- [Viru Ringkonnaprokuratuur](#)
- [Lõuna Ringkonnaprokuratuur](#)
- [Lääne Ringkonnaprokuratuur](#)

[Prokuratuuri tegevuse ülevaade 2016. aastal](#)

[Prokuratuuri aasta numbrites](#)

[Siseriiklik koostöö võrgustike raames](#)

[Aasta prokurör ja aasta ametnik](#)

[Prokuratuuri personalitöö](#)

[Prokurör ja avalikkus](#)

Peaprokuröri pöördumine

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

□

Hea lugeja!

Prokuratuur aastal 2017 on kannatanute õiguste eest seisev ning kahtlustatavate ja süüdistatavate põhiõigusi austav asutus. Meie eesmärk on läbi kiirete, tõhusate ja kvaliteetsete menetluste luua inimestele usaldust riigi õigussüsteemi vastu. Peame tagama, et kannatanud, kes kuriteo läbi valu ja vaeva on tunda saanud, saavad meiepoolse väärika, viisaka ja abistava käitumise osaliseks. Riigi reaktsioon kuriteole peab olema just sellele teole ja isikule kohane ning vara, mis kuriteo läbi on saadud, tuleb tagasi anda kannatanutele ja riigile.

Kõik need arusaamad ja põhimõtted on meile, prokuröridele teada ning just neid peame oma igapäevatoös järjekindlalt rakendama. Ikka enam püüame oma poolt selgitada meie otsuste tagamaid, kokkulepituid või kohtult küsitud karistuste kohasust ning kohtueelse uurimise juhtidena kuritegevuse tendentse ja arenguid.

Kaks aastat oleme kõnelenud mõttest, et ka prokuratuur vääraks oma aastaraamatut. Siin see nüüd on - veebipõhine, lakooniline ja samas laiapõhjaline. Esimene, mis tehtud. Prokuratuur ei ole tööil inimest, kellel poleks panust prokuratuuri toimimisse. Siinsest raamatust peaks iga prokuratuuri töötaja üles leidma oma koha ja tähtsuse asutuses. Kui aga lugeja väljast poolt pärast selle läbivaatamist mõtleb, et teab nüüd meist veidi rohkem, on meie veebraamat õnnestunud, sest just siis saame endale lubada usku, et ehk saab see lugeja meid siis ka veidi rohkem usaldada. Suurem usaldus annab aga võimaluse rohkem ja paremini aidata.

2016.aastal suutsid prokurörid alaealiste menetlused enam kui 84% juhtudest kohtu ette viia vähem kui 120 päevaga, kuritegelikke ühendusi saadeti kohtu ette 20 ja 16-s saadi süüdimõistev otsus. Majanduskuritegevuse vastases võitluses on avastatud, kohtu ette saadetud ja süüdimõistetud nii süsteemseid soodustuskelmuste ja maksukuritegevuse toimepanijad kõikides piirkondades, aga nende kõrval on prokuratuur eelmisel aastal hakkama saanud ka selliste kuritegevuse tõendamise ja nagu rahvusvaheline investeerimiskelmus ja turumanipulatsioon. Nii mõnigi riigivastase kuriteo toimepanija on süüdimõistetud ja korruptsioonivastases võitlus on olnud edukas kõikides Eestimaa piirkondades, erinevates valdkondades ja sektorites. Riigiprokuröride eestvedamisel koostatud juhendid aga aitavad edaspidi ühtlustada menetluspraktikat ning tagada kriminaalmenetluse ja karistusõiguse võrdse ning samalaadse kohaldumisekogu riigis.

Käesoleval aastal jätkame samade põhimõtete ja eesmärkidega. Menetluse kiiruse kõrval peab rohkem tähelepanu pöörama nii kannatanute kaitsele kui alaealiste erikohtlemisele. Rohkem tuge kannatanutele paneb nad rohkem meisse uskuma ning meid usaldama. Alaealise õigusrikkuja suhtes tuleb igal konkreetsel juhul teha kõik endast olenev, et vangistus oleks viimasena rakendatav abinõu. Samas korduvkurjategijate puhul peab karistuspraktika silmas pidama, et iga järgneva õigusrikkumise korral kannaks karistus ikka

endas mõjutamise eesmärki parimal moel. Eelmisel aastal varalise mõjutamise kaudu kannatanutele ja riigile tagasisaadud 4 miljonit eurot ei ole väike summa, kuid 2017 peab suurenema nende asjade arv, kus me kurjategija varaliselt mõjutame. Majanduskuritegude vastases võitluses oleme pööranud tähelepanu pankrotikuriteod ja loodetavasti just 2017 jooksul on sellest valdkonnast oodata ka tulemusi.

Ja kui me siis aasta pärast kohtudes tunneme, et me ka ise enda oma asutuses tunneme väärtustatutena ning tõdeme, et omavahel kokkulepitud väärtused on meid mõni kord vägaelulistes situatsioonides aidanud, saame aasta pärast ehk ka nüüdseks kevadesse jõudnud aasta kordaläinuks lugeda.

Lavly Perling

Peaprokurör

[Peaprokuröri ettekanne prokuratuuri üldkogul 31.03.2017 Haapsalus](#) [3]

□

Prokuratuuri aasta numbrates

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

□

□

□

Põhja Ringkonnaprokuratuur

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Põhja Ringkonnaprokuratuuri tööpiirkonnaks on Tallinn ja Harjumaa, kus elab 44% Eesti elanikest ning kus pannakse toime 48% Eestis registreeritud kuritegudest. Lisaks kuritegevuse kõrgemale tasemele iseloomustab meie ringkonda ka see, et siin pannakse toime palju selliseid kuritegusid, mida mujal tuleb ette harva või üldse mitte. Seetõttu saavad Põhja ringkonna prokurörid menetluspraktikat oluliselt muuta ja arendada – ollakse valmis katsetama uusi ja veel läbiproovimata lähenemisi. Näiteid sellistest menetlustest võib leida kõigest Põhja RP viiest osakonnast.

- Põhja RP esimene osakond menetles 2016. a narkokuritegusid, milledes kahtlustatavad käitlesid Eestis seni nägemata sünteetilisi fentanüüle. Samuti alustati Põhja ringkonnaprokuratuuri juhtimisel kriminaalmenetlust mehe suhtes, keda kahtlustati mitme isiku tahtlikku HIV-i nakatamises.
- Majanduskuritegude osakonna prokurörid saavutasid lisaks maksu- ja majanduskuritegude menetlemisele süüdimõistva kohtuotsuse kuritegelikku ühendusse kuuluvate küberkurjategijate suhtes ning üle miljoni euro omastanud raamatupidaja suhtes.
- Esmakordselt vahistati alaealise suhtes toimepandud vägistamise kuriteos lisaks teo toimepanemises kahtlustavale ka vägistamisele kaasaaitamises kahtlustuse saanud lapse ema.
- Põhja RP V osakonna prokurörid on koostöös politseiga hakanud rakendama oluliselt jõulisemat lähenemist elukutselistele korterivarastele. Samuti on oldud aktiivsed kiirmenetluste rakendamises – peamiselt tänu selle osakonna tööle lahendati viiendik Põhja RP menetluses olnud kriminaalasjadest kiirmenetluses.

Oluliselt paranesid 2016. aastal menetluskiiruse näitajad. Vähem kui nelja kuuga võeti vastu lõplik menetlusotsus enam kui 80% masskuritegude menetlustes. Samuti menetleti kiiremini kui nelja kuuga 90% alaealiste poolt toimepandud kuritegudest – see on suur edasiminekuks, kuna varasemalt püsis näitaja 70% lähedal. Põhja ringkonnaprokuratuuri menetluses olevate kriminaalasjade arv vähenes aastaga 17% jõudes 1000 lähemale 2016. aasta lõpuks.

Suurt rõhku oleme pannud koostööle teiste asutustega. Oleme tihedas kontaktis olnud erinevate laste ja naiste õiguseid kaitsevate asutustega eesmärgiga tagada kannatanutele võimalikult hea riigipoolne abi ja kohtlemine kriminaalmenetluse läbiviimise ajal. Samuti oleme tõhustatud koostööd pankadega kriminaalmenetluste läbiviimiseks vajaliku info saamiseks ning nõustatud ka giide, et nad oskaksid Eestis kuriteo ohvriks langenud turistide paremini aidata.

2016. aasta puhul väärib äramärkimist nn põhiõiguste paketi kaasnenud muudatuste rakendamine. 1. septembril pikendas Harju Maakohus Põhja RP prokuröride taotluste alusel korraga 40 vahistamist. Juba KrMS muudatuste jõustumise järel said Põhja RP prokurörid praktikas kasutada tehnikavahendeid läbiotsimiste lubamiseks otse sündmuskohal. Koostöös menetlejate ja ekspertidega suutis Põhja RP vähem kui kahe kuuga kohtueelse menetluse lõpule viia väga rasketes kuritegudes - nt mõrvas kahtlustatava alaealise suhtes ning kriminaalasjas, mis päädis endisele politsei kiirreageerijale tapmissüüdistuse esitamisega.

Suhted avalikkusega

Põhja Ringkonnaprokuratuuri eripäraks on ka see, et suur osa tööst on pidevalt avalikkuse tähelepanu all. Eesti tihedaima asustusega ning kõige suurema rahvaarvuga maakonnas toime pandud kuriteod või läbiviidavad menetlustoimingud ei jää avalikkusele märkamata ning toovad endaga sageli kaasa meediahuvi. Avalikkuse surve võib küll tähelepanu kõrvale viia prokuröride põhitöölt, kuid rõõm on tõdeda, et prokuröridel ei ole kriminaalmenetluste kohta avalikkusele operatiivselt selgituste andmine probleemiks.

Põhja RP prokuröridele esitatakse üha enam küsimusi mitte pelgalt ühe konkreetse kriminaalasja, vaid kuritegevuse kohta laiemalt. Põhja RP prokurörid on saanud kõneisikutena kuritegevusest rääkida väga erinevatele auditoriumitele – nii koolilastele, ettevõtjatele kui ka teiste riigiasutuste esindajatele. Lisaks sagedastele intervjuudele ajakirjanduses esinesid prokurörid ka arvamusefestivalil, otsesaadetes ja konverentsidel. Leiame, et ühiskondliku debati kvaliteedi seisukohast on prokuröride kui kriminaalmenetluse juhtide ja praktikute kogemuse avalikkusele tutvustamine vajalik.

Prioriteetid

Põhja Ringkonnaprokuratuuris oli 2016. aastal oluliseks märksõnaks menetluskiiruse tõstmine. Seejuures on suureks abiks olnud kiirmenetlused, mis võimaldavad lihtsamad kuriteod paari päevaga kohtusse saata ning jätta rohkem aega sisulist süvenemist nõudvatele kriminaalmenetlustele. Selles vallas on tulevikus võimalik töötulemusi parandada, kui leppida kokku menetluste lihtsustamiseks ühtsed standardid. Samuti väärib kaalumist mõte, et konsultandid spetsialiseerusid ning saaksid seeläbi efektiivsemalt menetlustele kaasa aidata.

Taavi Pern

Juhtivprokurör

Viru Ringkonnaprokuratuur

- [Avalikele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Viru ringkond erineb muust Eestist vähem, kui tavatsetakse arvata. Näiteks pole siin enam tapmisi oluliselt rohkem kui mujal Eestis ning ka need, mis on, pole kuidagi eriliselt jõhkramad või raskemad. Virumaa kuritegevuses paistab aina vähem silma organiseeritud kuritegevuse taust, kuid üha enam on esiplaanil igapäevakuritegevuse seosed uimasti- ja alkoholitarbimisega. Kindlasti on viimastest Ida-Virumaa probleemiks just nn rasked narkootikumid, mis 2016. aastal suurendasid ka narkosurmade arvu piirkonnas.

2016. aastal sai avalikkus, aga eelkõige Narva kogukond selguse ja vastused kahe alaealise tüdruku tapmise osas. Varvara tapmise uurimistulemuste avaldamine kevadel andis Narva inimestele olulisel määral tagasi rahu ja kindlustunde, mida nad olid oodanud 2012. aasta märtsist, mil Varvara kadus. 14-aastase Darja tapmise uurimiseks alustatud kriminaalasjas toimus läbimurre kevadel, mil tänu tulemuslikule koostööle uurimisgrupi ja ekspertide vahel oli kohtule võimalik esitada tõendid, mis prokuratuuri hinnangul kinnitavad kohtu ette saadetud kahe noore mehe süüd. Kohtuistungid selles kriminaalasjas algavad Narva kohtumajas 2017. aasta aprillis. Mõlemas kriminaalasjas tuleb esile tõsta kohtuekspertide professionaalset ning erakordselt mahukat tööd, mis tõi kaasa ka kuritegude avastamise.

Uued lähenemised ja prioriteedid

Kuna uimasti ja kuritegevuse läbipõimunud probleem pole näidanud vähenemise märke, on ka politsei ja prokuratuur hakanud otsima uusi lähenemisi. 2016. aastal astuti edasi oluline samm prefektuuri ja jaoskondade koostöös ning arusaamades. Oleme piirkonnas leidnud, et lahendused peavad olema kooskõlas probleemidega ning kasutu on tegeleda vaid tagajärgede – kümnete ja sadade varguste – rutiinse menetlemisega. Kui me ei saavuta edu sõltlaste arvu ning raskete uimastite pakkumise vähenemisel, siis ei vähene ka tagajärg – varguste arv.

Üks 2016. aasta olulisematest tööviitadest oli Roman Smirnovi kriminaalasi, kus süüdistuse sai ligi 20 isikut ja kuritegelikku vara arestiti üle 400 000 euro väärtuses. Smirnovi kuritegelik ühendus kontrollis narkodiilerite tegevust, andis loa narkootikumide levitamiseks Kohtla-Järve ja Jõhvi piirkonnas ning maksustas neid. See kriminaalasi oli eriline ja edukas just seetõttu, et viis, kuidas politsei ja prokuratuur uurimisgrupis koos töötasid, oli paljude osalejate jaoks harjumatu ja uuenduslik – lisaks erakordselt tihedale koostööle kaasati grupi regulaarsesse töösse ka prokuratuuri konsultant, kelle pühendumus oli eriti märkimisväärne ja tulemuslik.

2016. aastal võtsime tähelepanu alla Lääne- ja Ida-Virumaa väiksemad linnad, kus kuritegevuse tase on sageli kõrgem kui suuremates asulates. Probleemsete kohtadena saab välja tuua näiteks Sillamäe, Kiviõli ja Tapa, kus kasutasime riskipõhist lähenemist probleemsete isikute väljasõelumisel. See viis omakorda ka kriminaalmenetlusteni ning lõppkokkuvõttes turvalisema keskkonnani nendes linnades.

Teemadest olid meie jaoks tähtsad internetikelmused ning kauplustest elektroonika ja muu kauba väljapetmine, mille puhul oli pearaskus Narva kriminaalajadel. Eraldi tähelepanu all oli Vao keskus, kus eelmise aasta detsembri seisuga polnud ühtegi käimasolevat kriminaalmenetlust. See kinnitab, et teravdatud tähelepanu on andnud tulemusi. Loodetust väiksem kasu oli fookusel, mille seadsime varastatud asjade kokkuostjatele – ilmselt vajab teema põhjalikumalt ning suuremat piirkonda hõlmavat analüüsi.

Kohtueelse menetluse juhtimine ja koostöö

2016. aastal tegime koos politseiga jõupingutusi selle nimel, et parandada uurijate ja prokuröride koostööd. Kui varem võis ühel uurijal olla mitu prokuröri, tähendas see, et kohtueelne uurimine oli keerulisem, kuna prokuröride nõudmised olid sageli erinevad. Aasta jooksul sobitati uurijate meeskonnad teemade järgi prokuröride gruppidega. Prokuratuuris said gruppide juhiks ringkonnaprokurörid, kellel on grupis vastavalt valdkonna ulatusele üks või mitu abiprokuröri. Selliste gruppide tekitamise eesmärgiks on kindlate kohtueelse uurimise meeskondade loomine ühtsete nõuete ja informatsiooni suunatud liikumisega. Grupis on paremini võimalik jagada, millised on ringkonnaprokuröri menetlused ja millised jäävad abiprokuröri(de) kanda. Ringkonnaprokurör võtab juba kohtueelse uurimise faasis üldmenetluse asjad enda juhtimise alla ning abiprokuröride käest jõuavad hiljem temani ainult üksikud asjad.

Uuele süsteemile reaalne üleminek on meie jaoks 2017. aastal ka suurim väljakutse. Usume siiski, et ringkonnaprokurörid saavad grupi juhtimisega hakkama ning abiprokurörid tulevad uue töökorraldusega kaasa. Parandamist vajab kindlasti sisuline töö kvaliteet ja -korraldus uurijate puhul, kelle suhtes on prokuratuuri nõuded kasvanud. Ootame uurijatelt paremat kriminaalaja tundmist ning analüüsivõimet, samas saame kindlasti ka ise senisest kasulikumat ja ausamat tagasisidet anda. Selle jaoks loodame kasutada senisest enam sisekoolituste formaati.

2017. aasta oluliseks temaatiliseks eesmärgiks on Viru Ringkonnaprokuratuuris tööõnnetuste uurimise kvaliteedi parandamine ja standardite ühtlustamine. Tööõnnetuste projekti eesmärgiks on muuhulgas ühtlustada menetluspraktikat ning anda tööõnnetustega tegelevatele menetlejatele juhised, mida iga tööõnnetuse uurimise puhul on oluline silmas pidada. Arvestades tööõnnetuste väga laia valdkonda ja iga õnnetuse eripära, eeldab nimetatud kuritegude menetlemine spetsiifilisi teadmisi, oskust erinevaid koostööpartnereid kaasata ning menetlust seejuures efektiivselt läbi viia. Projekti lõpptulemusena valmib juhised, mis on kasutamiseks mõeldud nii politseile, prokuratuurile kui ka kõigile meie koostööpartneritele. Tuleb aru saada, et tööõnnetused ei ole kitsa ringi spetsiifiline probleem, vaid võivad puudutada igapäevast. Usume, et aktiivne ja professionaalne tegutsemine selles valdkonnas aitab tööõnnetusi ning nendega liigagi sageli kaasnevaid raskeid tagajärgi ennetada.

Kõige olulisem aga lõpus: lisaks mitmetele suurtele ja olulistele eduka lõpplahendi saanud kriminaalajadele oleme väga uhked oma kolleegi Kalmer Kase üle, kes sai 2016. aasta prokuröri tiitli.

Margus Gross

Juhtivprokurör

Lääne Ringkonnaprokuratuur

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Kuna Lääne ringkonna maakondades pole suuri linnu ning asustus on hajali, siis töötavad meie prokurörid erinevates maakondades ning menetlevad kõike, mis maakonnas juhtub. Samas tuleb tihti käia kohtus teises maakonnas, kuna mitmed töövaldkonnad on ringkonnaülesed.

Lääne ringkonna teeb võrreldes teistega eriliseks see, et piirkonnas on kaks suurt saart. Kui Saaremaal töötab prokurör kohapeal, siis Hiiumaale tuleb Haapsalust sõita. Kohut pidama sõidavad mandrilt ka kohtunik ja advokaat, sageli ka süüdistatav. On juhtunud sedagi, et menetlejad jäävad peale kohtupäeva saarele jäävangi.

Põhilised ümberkorraldused prokuröride töös jäid siin piirkonnas 2015. aastasse või on alles ees, kuna 2017. aastal vahetus eriasjade prokurör ning Saaremaa ringkonnaprokurör. Siiski alustas 2016. aastal Lääne ringkonnas tööd erakordselt palju uusi kolleege: 3 abiprokuröri, 4 konsultanti ning 2 referent-autojuhti. Nii konsultantide lisandumine kui ka referentide uued ülesanded aitavad kaasa sellele, et menetlused on senisest efektiivsemad ja prokurör saab keskenduda oma tööle.

Tulevikus vajab Pärnus lahendamist tööruumide probleem, kuna majas puuduvad sobivad võimalused menetlustoimingute läbiviimiseks ning suurenenud töötajate arv on sundinud kontoripinnana kasutusse võtma ka nõupidamisruumi ja sauna eesruumi.

2016. aastast rääkides tooksin esile isikuvastased kuriteod ja rahvusvahelise koostöö teema.

Isikuvastased kuriteod

Miski ei ennustanud 2016. aasta alguses, et jaanuari lõpuks oleme saanud teadlikuks ilmselt ühest terve Eesti 2016. aasta kõige raskemast veretööst – Pärnu taksojuhi mõrvast. Kuritegu lahendati kiirelt ja professionaalselt ning selle toimepanijad – kaks noort meest – on aasta hiljem kohtu ees.

Raskeid isikuvastaseid kuritegusid oli 2016. aastal kahjuks teisigi: kohtus mõisteti süüdi oma vastsündinud lapse tapnud naine, 18-aastase vangistuse sai kaks inimelu võtnud mees, karistuse said oma meest tappa soovinud naine ja seda täide viima asunud mees. Siia lisanduvad veel nn olmetapmised ja uskumatult jõhkrad kehavigastuste tekitamised üle ringkonna. Tunnustan tublisid menetlejaid ja prokuröre, kes on kõik need kuriteod lahendanud ning on tegude toimepanijad kohtu ette viinud.

Rahvusvaheline koostöö

Kuritegude rahvusvahelisemaks muutumine on selgelt nähtav ka Lääne piirkonnas. Riigipiirid ei ole takistuseks ei kuritegude toimepanemisele ega õnneks ka nende lahendamisele. Märgilist tähendust omab kasvõi asjaolu, et kohalikest prioriteetidest esmasteks olid 2016. aastal Pärnu maakonnas just piiriülesed kuriteod, mis ei ole enam organiseeritud kuritegude grupi pärusmaa, vaid nende kriminaalasjadega võib nüüd puutuda kokku iga menetleja. Kohaliku taseme kuritegevuses tähendab see näiteks, et Eestit külastavad vargad, kes panevad toime kuritegusid nii maal kui linnas, varastades alates traktoritest kuni peenemate margirõivasteni välja. Samuti on varasemalt probleeme olnud kelmidega, kelle eesmärk on petukõnedega eakatelt raha välja petta. Kõige rohkem aega nõudis eelmisel aastal koostöös Lõuna Ringkonnaprokuratuuriga rahvusvaheliste autovaraste gruppide tegevuse uurimine ja kohtusse saatmine.

2016. aastal lahendati Lääne ringkonnas ka esimene rahvusvahelise piiriülese inimkaubanduse juhtum. Eesti on nende kuritegude puhul sageli transiitriik, mida selle juhtumi puhul näitas asjaolu, et iraklastest inimkaubitsejate sihtkoht oli Soome. Kuritegu lahendati kiirelt ja professionaalselt, kasutades rahvusvahelise koostöö võimalusi.

Rahvusvaheline koostöö oli oluline ka taksojuhi tapmist puudutavas kriminaalasjas, kuna kahtlustatavad tabati Leedus veel enne, kui leiti taksojuhi surnukeha. Tööd nõudis ka kahtlustatavate ja asitõendite Leedust Eestile väljanõudmine.

Eesmärgid

2017. aasta eesmärgiks on senisest kiiremate, kannatanu huve veelgi rohkem arvestavate ning karistuse eesmärgi paremini järgivate menetlusotsuste vastuvõtmine. Lääne prokurörid on väga töökad ning sageli oleme vastuvõetud menetlusotsuste arvu poolest esimeste hulgas. Eesmärk on olla esimeste hulgas ka kvaliteedilt.

Kristine Tamm

Juhtivprokurör

□

Lõuna Ringkonnaprokuratuur

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

2016. aasta oli Lõuna Ringkonnaprokuratuurile rohkete väljakutsetega. Ühelt poolt tuli tegeleda Eesti piiri kaitsmise, organiseeritud majanduskuritegevuse ja teistest riikidest pärit kuritegelike jõukudega, kuid teiselt poolt püüdsime leida sisulisi lahendusi roolijoodikute tõhusamaks kohtlemiseks ja hakkama saada koduse vägivalda kasvava juhtumite arvuga. Lisaks ühtlustasime vägivaldse tänavakuritegevuse kvalifitseerimispraktikat ning tulime toime 1. septembril jõustunud kriminaalmenetlusseadustiku muudatustega.

Kuna kahtlustatavate vahi all pidamise tähtajad lühenesid, tähendas see juba kevadest alates suuremat töökoormust menetlejatele ja prokuröridele, et kõikide kahtlustatavate kohta, kelle puhul esinesid vahistamisalused, saaks süüdistuse esitamiseks vajalikud tõendid kogutud ja kriminaalasjad enne 1. septembrit kohtusse saadetud. Samuti tuli alates 1. septembrist organiseerida oma töö selliselt, et vahistatutega kriminaalasjades õnnestuks kõikide vajalike tõendite kogumine lühema menetlusaja jooksul. Kokkuvõtteks võib öelda, et prokuröride intensiivne töö oli tulemuslik ning ühtegi vahistatut ei tulnud vabastada seetõttu, et ei jõutud vajalikke tõendeid õigeaegselt kokku koguda. Need muutused tähendavad seda, et vahistatutega kriminaalasjade prioriteetsus võrreldes teiste menetlustega on veelgi kasvanud.

Jätakuvalt pöörasime 2016. aastal kõrgendatud tähelepanu varade arestimisele ja kuriteoga saadud vara konfiskeerimisele. Kui riigituludesse konfiskeeris kohus vahendeid ligi 100 000 euro väärtuses, on oluline ka see, et kriminaalmenetluse käigus arestitud vara on võimaldanud kahjusid hüvitada Maksu- ja Tolliametile ja PRIA-le kokku 809 492 euro väärtuses.

Lõuna Ringkonnaprokuratuuri tööpiirkonna tõttu peame tegelema piiriülese kuritegevuse vastase võitlusega: nii Eesti-Vene piiril toimuva (salakaubaveo, inimkaubandus, inimeste ebaseaduslik üle piiri toimetamine) kui ka Eesti-Läti piiril toimuvaga (teistest Balti riikidest pärit kurjategijad, kes panevad toime peamiselt varavastaseid kuritegusid). Leedust pärit autovaraste grupeeringud, kes hõivasid autosid ning murdsid sisse eramutesse nii Lõuna-, Põhja- kui ka Lääne-Eestis on erinevate prefektuuride koostöö tulemusel tabatud ning enamiku suhtes on kohus langetanud ka süüdimõistvad otsused.

2016. aastal pöörasime maakondades erilist tähelepanu avaliku korra rikkumistega seotud kuritegude menetlemisele. Selle tulemusel likvideeriti Võrus juba mõnda aega avalikus kohas vägivalda kasutamise probleemide tekitanud grupid, mille liikmetele mõistis kohus karistuseks 7- 11 aasta pikkused vangistused.

Võrus menetletud kriminaalasjas oli kohtu all kolm varem korduvalt karistatud isikut, linnapildis teada ja tuntud vägivaldsete, kelle kuritegudest ei julgetud nende hirmuäratava maine tõttu sageli politseid teavitada. Enamasti jõudis informatsioon politseisse kiirabi kaudu, sest kannatanud vajasis arstiabi. Kohtualuseid süüdistati avaliku korra rasketes rikkumistes, väljapressimistes ja peksmises ning ka reas teistes, kergemates kuritegudes. Kuritegude ohvriteks langesid nii kurjategijatele tuttavad kui ka täiesti võõrad inimesed. Kurjategijatele oli iseloomulik vägivaldaga reageerimine igas olukorras, kus kellegi käitumine neile meelepärane ei olnud. Väljapressimiste puhul nõuti ühel juhul raha selle eest, et kannatanu oli julgenud oma auto ärandamisest politseisse teatada ja teisel juhul „liigse rääkimise“ eest. Väljapressimistega kaasnes lisaks ähvardamistele ka vägivald ja vara hävitamine. Süüdlastele mõistetud pikad reaalsed vangistused päästsid hulga inimesi grupeeringu hirmuvalituse alt ja aitasid tõsta kogukonna usku õiguskorda.

Varjatud majandus- ja korrupsioonikuritegude avastamise osas oli 2016. aasta meie piirkonnas väga edukas, mida kinnitavad järgnevad näited:

- Maakohus mõistis süüdi kuritegeliku ühenduse, kes tegeles 2014-2016 kelmuste ja arvutikelmustega Võru-, Põlva-, Jõgeva-, Tartu- ja Ida-Virumaal. Kokku pani grupp toime 144 kelmust, millega saadi varalist kasu 106 000 eurot.
- Eraldi tähelepanu oleme viimastel aastatel pööranud maksejõuetuse põhjustajate ning soodustuskelmuste toimepanijate tabamisele. 2016. aastal jõustus kohtuotsus kriminaalasjas, kus tuvastati, et aastatel 2008-2011 taotleti Aigar Aabi eestvedamisel FIE Aigar Aab ja OÜ Growup nimel PRIA-lt pettuse teel toetust kokku 15 miljonit eurot ning PRIA maksis valeandmeid sisaldavate dokumentide alusel välja 780 755 eurot. Kohtueelse uurimise tulemusel konfiskeeriti OÜ Growup vara 578 654 euro väärtuses, kinnistu müügist saadav tulu läheb aga PRIA-le.
- Kohtusse jõudis ka kriminaalasi, milles esitati süüdistus viiele isikule AS Pere maksejõuetuse põhjustamises, millega tekitati Lõuna Toiduainetööstuse AS-le kahju üle kahe miljoni euro suuruses summas.
- Kuritegeliku ühenduse süüdistusega saatsime kohtusse kriminaalasi, mille kohaselt peteti Tartu Mill AS nimel riiki maksuametile käibedeklaratsioonides valeandmeid esitades. Selle tulemusel jäi riigile maksudena laekumata 1 233 760,60 eurot. Kriminaalasjas arestiti kriminaaltulu üle 50 000 euro suuruses summas.
- Kaks kohtuastet langetasid otsused kriminaalasjas, kus Kallaste linnavolikogu esimeest Fjodor Plešankovi süüdistati teadvast toimingupiirangute rikkumises 594 741 euro suuruses summas, kuna ta osales ja hääletas Kallaste volikogu istungitel, kus võeti vastu AS Kallaste Kalur majanduslikke huve puudutavaid otsuseid. Fjodor Plešankov oli samal ajal AS Kallaste Kalur juhatuse liige ja aktsionär. Tartu Ringkonnakohtus karistas Fjodor Plešankovi 8600 eurose rahalise karistusega.

Prokuratuuri inimesed

Lõuna Ringkonnaprokuratuuris töötavaid inimesi defineerivad eesmärgile pühendumus ja innovaatilisus, mis on põimunud akadeemilise küpsuse ja tugeva meeskonnatunnetusega. Paljud prokurörid on staažikad oma ala spetsialistid, kes eelistavad kogemustepagasi järjepidevat täiendamist ja kutseoskuste lihvimist kiiretele karjäärimuutustele, nähes arenguvõimalusi mitte niivõrd uutes ametiastmetes kui iseendale üha komplitseeritumate väljakutsete esitamises ja kuritegevuse varjatumatesse sfäärides kaevumises.

Organisatsiooni arengut silmas pidades panustasime 2016. aastal eelkõige sellele, et prokurörid saaksid rohkem pühenduda eeluurimise strateegilisele planeerimisele ja kohtuasjade sisulisele ettevalmistamisele. Selleks suurendati konsultantide arvu ning anti vastutus e-toimiku kannete tegemise eest referentidele.

Sisulistest muutustest väärib esiletõmist, et alaealiste poolt toime pandud ja perevägivaldaga seotud kuritegudele spetsialiseerunud prokuröride arv kasvas Tartu maakonnas kahelt kolmele. Ühelt poolt tingis muutuse perevägivalda juhtumite arvu kasv ning teiselt poolt meie soov pöörata enam tähelepanu kannatanute individuaalsetele vajadustele. Samuti suurenes 2016. aastal nende prokuröride arv, kes tegelevad piiriüleste kuritegude menetlemisega – piiriüleised kuriteod on Lõuna ringkonna eripära võrreldes teiste piirkondadega ning kuna see on seotud piirijõeolekuküsimustega, siis on hoiame seda teemat fookuses ka tulevikus.

Lõuna Ringkonnaprokuratuuris on aastatega kujunenud vastastikusele lugupidamisele tuginev tihe koostöö piirkonnas tegutsevate menetlusasutuste ja kohtutega. Võib julgelt öelda, et paljud siinsed prokurörid juhtisid sisulisest küljest menetlusi juba enne, kui prokuratuurile selline kohustus seadusega pandi. Samuti on Lõuna Ringkonnaprokuratuuril õnnestunud ühise eesmärgi nimel meeskonnatöösse kaasata erinevad menetlusasutused ja seetõttu on konkurentsi asemel asutuste vahel arenenud koostöökultuur.

Tulevik

2017. aastal on üks meie peamisi eesmärke tagada senisest kiiremad menetlused. Tahame, et tegudele järgneks tagajärg, mis aitaks saavutada karistuse eesmärke. Oluline on ka see, et kannatanutele osaks langenud ebaõiglus saaks võimalikult kiiresti heastatud. Samuti võtame 2017. aastal uuesti fookusesse kiirmenetluste laialdasema rakendamise. Kannatanute aspektist on meie jaoks oluline ka varade kiire arestimine ning kriminaaltulu konfiskeerimine.

Kaire Hänilene

Juhtivprokurör

Kuritegevuse vastased prioriteedid

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Eesti õigussüsteemis kehtib legaliteedi põhimõte. See tähendab, et kriminaalmenetluse alustamata jätmise olukorras, kus on alust eeldada, et kuritegu on toime pandud, pole võimalik. Samas on nii meil kui ka mujal ressursid piiratud, mis tähendab, et osa menetlusasutustele teatatud kuritegudest ei leia lahendust ning avastamata jääb ka hulk peitkuritegusid, mille osas pole selget kannatanut, kes oleks huvitatud riigi poole pöördumisest.

Siiski on ühiskonna turvalisuse huvides see, et kuritegevusest teatamist soositakse ning panustatakse ressursi selleks, et avastada suure kahjuga peitkuritegusid. Masskuritegude puhul on teada, et politseini jõuab info vaid ligi iga kolmanda vägivalda- või varavastase teo kohta, kus kannatanuks on füüsiline isik. Alkoholi tarvitavana rooli istunud juhtidest avastatakse päeva jooksul vaid mõni protsent. Korruptsiooni-, maksu- ja narkokuritegude puhul on levikut keeruline hinnata, kuid võib veendunud olla, et igal hetkel paneb ka neis valdkondades kuritegusid toime keegi, keda pole veel avastatud.

Selleks, et uurimisasutused ja prokuratuur saaksid teha teadlikke ja toetatud valikuid selle osas, milliste kuritegude avastamisele ja menetlemisele enam ressursi kulutada, on sõlmitud erinevaid kokkuleppeid. Riigi tasemel kinnitati esimesed kuritegevusvastased prioriteedid siseministri, justiitsministri, riigi peaprokuröri ning Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori poolt enam kui kümme aastat tagasi. Kogukonnatasemel sõlmisid politsei ja prokuratuur esmased kokkulepped prioriteetide seadmiseks 2015. aastal.

Siiski ei lõppe töö prioriteetide määratlemisega. Järgmise sammuna soovime prokuratuuris kirjeldada ka eesmärkide sisu, oodatavat tulemust mõju näol ning tegevusi, mida ette võetakse.

Riigi kuritegevusvastased prioriteedid

Kehtivad prioriteedid lepiti kokku 10. juunil 2015.

Prokuratuur lähtub prioriteetidest ressursside jaotamisel valdkondade vahel, prokuröride koolitamisel ning spetsialiseerumise tagamisel. Prioriteedid aitavad piiratud ressursside tingimustes teha valikuid, milliseid kuritegusid ning kuidas menetleda.

Riigi kuritegevusvastased prioriteedid

Võttes aluseks Riigikogu kriminaalpoliitika arengusuund aastani 2018, siseturvalisuse arengukava aastani 2020 ning vajadusest seada politseile ja prokuratuurile kuritegevusvastases võitluses selged ja arusaadavad eesmärgid, peavad justiitsminister ja siseminister prokuratuuri ning politsei ühiseks prioriteediks võitlust järgmiste kuritegevusliikidega:

1. alaealiste vastu toime pandud raske isikuvastane kuritegevus, eelkõige seksuaalkuritegevus. Samuti on alaealiste poolt toime pandud kuritegudes ja alaealiste vastu toime pandud isikuvastaste kuritegude puhul eesmärk tagada nende kuritegude kiire kohtueelne menetlus;
2. perevägivald, eelkõige korduv või lastega puutumuses olev vägivald;
3. raske korruptsioon, eelkõige riigi julgeolekut või ausat ettevõtlust ohustav korruptsioon;
4. organiseeritud narkokuritegevus, eelkõige tugevatoimeliste uimastite tootmine ja laiaulatuslik levitamine;
5. suure kahjuga majanduskuritegevus, eelkõige pankroti- ning maksukuritegevus;
6. inimkaubandus, eelkõige organiseeritud ebaseadusliku sisse- ja läbirände korraldamisega seotud inimkaubandus.

Tähelepanu tuleb pöörata sealjuures ohvrite kaitsele ning väärrikale kohtlemisele, samuti kriminaaltulu tuvastamisele ja konfiskeerimisele kuritegude toimepanijatelt ning küberruumis toime pandud kuritegudele.

Kogukondlikud prioriteedid

Kogukondlikud prioriteedid lepatakse kokku politsei ja prokuratuuri vahel enamasti maakonna-tasemel. Prioriteedid lähtuvad eelkõige teemadest, mis on antud piirkonnas aktuaalsed.

□

□

□

Rahvusvaheline koostöö

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Alates 2016. aasta lõpust vastutav rahvusvahelise koostöö valdkonna eest riigiprokurör Piret Paukštys.

Rahvusvaheline koostöö Riigiprokuratuuris

Rahvusvahelise koostööga tegelevad Riigiprokuratuuris üks süüdistusosakonna riigiprokurör, üks abiprokurör ja konsultant. Alates 2016. aasta detsembrist läks vastutus valdkonna kureerimise eest riigiprokurör Eve Oleskiilt riigiprokurör Piret Paukštyssele.

Riigiprokuratuur on Eestis keskasutus, kelle kaudu toimub valdav osa rahvusvahelisest koostööst kriminaalasjades, s.h õigusabitaotluste vastuvõtmine välisriikidest ja nende menetlemise korraldamine ning ringkonnaprokuratuuride õigusabitaotluste esitamine välisriikidele. Ringkonnaprokuratuurid tegelevad Riigiprokuratuuri volitusel oma piirkondades teatud rahvusvaheliste küsimuste lahendamise: näiteks vahistamise ja loovutamise istungitel osalemine, kui istungid toimuvad väljaspool Tallinna ning välisriikide taotlusel vara arestimise ja selle väljaandmise taotlemisega sõltuvalt vara asukohast.

Kuna piiriline kuritegevus on kasvanud, on viimaste aastate jooksul rahvusvahelise koostööga ja õigusabiga seotud ülesanded muutunud üha enam ka ringkonnaprokuröride igapäevatöö osaks ning Riigiprokuratuuri roll on sellevõrra vähenenud. Näiteks koostavad ringkonnaprokuratuurides töötavad prokurörid ise õigusabitaotlusi ning otsustavad menetluse alustamise küsimusi nendes juhtumites, kus võimalik kuritegu on toime pandud välisriigis. Riigiprokuratuur täidab sellistel juhtudel eelkõige nõustamis- ja kontrollifunktsiooni.

Rahvusvahelise koostöö oluline edendaja ja lüli Eesti jaoks on Eurojusti Eesti esindaja Raivo Sepp, kes lahendab rahvusvahelisi küsimusi Eurojustis ja kelle poole kõik prokurörid menetluste käigus tekkivate rahvusvahelist koostööd nõudvate küsimustega võivad pöörduda.

Väliskoostöö maht

Riigiprokuratuur lahendas 2016. aastal kokku 627 välisriigi taotlust seoses rahvusvahelise koostööga kriminaalasjades. Vastastikune koostöö seisnes nii välisriikide õigusabitaotluste täitmises kui ka rahvusvaheliselt tagaotsitavate isikute loovutamises ja väljaandmises välisriikidele ning välisriikides tehtud kohtuotsuste tunnustamises. Kõige tihedam koostöö kriminaalasjades toimub naaberriikide Soome, Läti ja Leeduga.

Eesti prokurörid esitasid välisriikidele 2016. aastal kokku 343 õigusabitaotlust, nendest 42 koostas Riigiprokuratuur. Euroopa vahistamismääruseid koostasid riigiprokurörid 7, ühes kriminaalasjas taotleti menetluse ülevõtmist ning 11 kuriteoteadet edastati spontaanselt informatsioonina välisriigile menetluse alustamise otsustamiseks.

Ühised uurimisrühmad

Eesti osales 2016. aastal 9 ühise uurimisrühma (i.k *joint investigation team*) tegevuses. Uurimisrühmade raames menetleti piiriüleste pettuste ja rahepesu kuritegusid, maksukuritegusid, narkokuritegusid, relvadega seotud kuritegusid ning asja hävitamise ja mõrvaga seotud kuritegu. Sageli kestab uurimisrühma töö mitu aastat. Uusi lepinguid ühistööks sõlmiti 2016. aastal 4 (2015: 2 uut lepingut).

Ühise uurimisrühma loomine ja selle tegevuses osalemine tähendab prokuröri jaoks väga tihedat rahvusvahelist koostööd ning igapäevast suhtlemist ja infovahetust välisriikide menetlejatega. Piiriüleste kuritegude puhul, kus kuritegusid pannakse samaaegselt toime mitme erineva riigi territooriumil, kahtlustatavad tegutsevad ning tõendid asuvad erinevates riikides, annab ühine uurimisrühm võimaluse väga kiiresti infot ja tõendeid vahetada ilma täiendavate formaalsuste ja õigusabitaotluste esitamiseta. Prokuröridele annab ühises uurimisrühmas osalemine suure rahvusvahelise koostöö kogemuse, sest menetluse planeerimisel ja otsuste vastuvõtmisel tuleb kooskõlastada oma tegevused teiste riikide menetlejatega, s.h arvestada riikide erinevat õiguskorda, kohtupraktikat jms. See aitab ka arendada oskust planeerida oma tegevusi ette, mis on oluline Eurojustilt uurimisrühma töö rahastuse taotlemiseks.

Piret Paukštys

Riigiprokurör

Rahvusvaheline koostöö ringkonnaprokuratuuris: Ühise uurimisrühmaga Leedu autovaraste vastu

Aro Siinmaa, Lõuna RP ringkonnaprokurör

Leedust koordineeritud autovarguste skeem, mis on olnud juba pikemat aega progresseeruvaks ohuks kogu Euroopas, levis Eestisse 2009. aastal. 2010. aastal moodustati sedalaadi kuritegevuse pealetungiga võitlemiseks Eesti, Läti ja Leedu õigusasutuste vaheline uurimisrühm (Joint Investigation Team ehk JIT) leppenimetusena „Balcar“, mis oli aktiivne ca 4 aastat.

Rahvusvaheliste jõupinguste ning siseriiklikult Lõuna-, Lääne- ja Põhja-Eesti politsei- ja prokuratuuride koostöö tulemusena tabati aastatel 2010-2012 neli kuritegelikku gruppi ning Leedust nõuti välja nende ninamehed, 99-s varguse või varguse katse episoodis tunnistati kohtus süüdi 25 isikut. Kümne kohtuotsusega rahuldati kannatanute haginõudeid kokku 549 027 euro ulatuses. Süüdistatavatele mõistetud reaalsest ja tingimisi vangistusest, Eesti Vabariigist väljasaatmisest ja sissesõidukeelust kombineeritud karistused tagasid tulemuse, et süüdimõistetud isikutest ei ole teadaolevalt keegi Eestis sama tegevuse juurde naasnud. Kõige suuremaks töövõiduks saab lugeda seda, et iga grupeeringu tabamise järgselt pikenes ajavahemik, mil Eestis sedalaadi autovarguseid ei toimunud. Kõige pikem n-õ rahulik periood vältas ligi 2,5 aastat.

Kuriteod

2014. aastal käivitusid uuesti autovargused, milles kogenud politseiuurijad tundisid ära Leedu päritolu kurjategijatele iseloomuliku käekirja. Kuigi Põhja prefektuuril õnnestus 2015. aasta märtsis üks varaste grupp tabada ning prokuratuuril ka süüdimõistvad kohtuotsused saavutada, muutus vargustelaine üha intensiivsemaks ning peatselt oli selge, et sedapuhku tegutseb Eestis üheaegselt mitu erinevat grupeeringut. 2015. aasta oktoobris tabati Lääne prefektuuri eestvedamisel lätlastest ja leedulastest komplekteeritud grupp, varguste hulk aga sellegipoolest ei kahanenud. Käekirja põhjal olid eristatavad kaks peamist liini: autovargused eelnevalt eluruumidest varastatud võtmete abil ja võtmevabasüsteemiga varustatud sõidukite hõivamised spetsiaalsetele elektroofonilise seadmeid kasutades.

Kuivõrd erinevates piirkondades toimepandavate varguste eraldi menetlemine tulnuks kasuks ainult kurjategijatele, otsustati 2015. aasta lõpul rakendada taaskord kümnendi algusest tuttavat meetodikat ning käsitleda kuritegude lainet terviklikult, ühendades selleks

Lõuna-, Lääne- ja Põhja prefektuuride jõud, sõltumata menetluste lõpule viimise kohast. Peaprokurör seadis oma korraldusega mind vastutama kõnealuste eeluurimiste koordineerimise ja läbiviimise eest.

Lähtusin strateegiat üles ehitades põhimõttest, et esmaselt tuleb kaardistada eesmärgid, mille kuritegijad on oma teoplaani juurutamisel püüanud, ning seejärel rakendada vastumeetmeid selliselt, et saavutada pöördeline tulemus.

Leedus organiseeritud autovarguste skeem on üles ehitatud põhimõttel, et vargad viibivad Eestis vaid lühiajaliselt ja lahkuvad riigist kiiresti peale sõiduki(te) hõivamist, jõudes sageli Leetu tagasi veel enne, kui omanik hommikul autovarguse avastab. Jõupingutusi tehakse selle nimel, et erinevad osateod ega neis osalevad isikud ei oleks omavahel tõenduslikult seostatavad. Kui mõne varguse vahetus toimepanijad n-ö vahele jäävad, käsitletakse seda kuritegeliku ühenduse vaatepunktist kalkuleeritud riskina ning edasised konspiratiivsed jõupingutused suunatakse legendi loomisse, justkui oleks see vargus olnudki ainus ja juhuslikku laadi. Püütakse varjata seoseid varasemate kuritegudega ning isikutega, kes neis on osalenud, aga eriti kuriteo organisaatoritega, kes ise Eestis üldse ei käi ega varguste täideviimises füüsiliselt ei osale.

Varasemgi kogemus näitab, et kõik Eestis kinni peetud leedulastest autovargad tunnistavad end varmalt süüdi konkreetsetes varguses, mille toimepanemiselt nad on vahetult tabatud, ning eitavad vähemalt esialgu kaljukindlalt igasugust seotust varasemate episoodidega. Ligi 90 protsenti kahtlustatavatest jäävad vähemalt ütluste tasandil sellele positsioonile kindlaks kogu eeluurimise kestel, mistõttu omandab erilise kaalu töö selle vähemusega, kes väljendavad varem või hiljem valmisolekut kuritegeliku ühenduse käitumisreeglid eirata ja eeluurimisele kaasabi osutada.

Strateegia

Vastukaaluks kurjategijate lootustele sai menetluste peamiseks strateegiliseks eesmärgiks tõendada KarS § 255 tunnustele vastava kuritegeliku organisatsiooni olemasolu, mis teadupärast võimaldab võtta kuritegeliku ühendusega liitunud isikuid vastutusele sõltumata sellest, kas nad on mõne kuriteo vahetu toimepanemiseni jõudnud või mitte. Teiseks eesmärgiks sai kinnipeetud varaste sidumine kõigi varasemate kuriteoepisoodidega, mille nad tõendite või modus operandi põhjal toime pannud olid. Kolmandaks põhimõtteks oli kõigi isikute kodumaalt väljanõudmine, keda oli alust kahtlustada osalemises mõnes Eestis toime pandud varguses ning kõige tipuks ka varguste organisaatorite väljanõudmine, kes ise oma turvatsoonist kordagi ei lahkunud ning Eestis ei käinudki.

07.12.2015 ja 04.03.2016 tabati ühe grupeeringu kaks brigaadi (kokku 7 isikut), kes panid autovarguseid valdavalt toime eluruumi sissemurdmise tulemusena hangitud võtmetega, kuid kellel olid kinnipidamise ajal olemas ka süsteemi manipuleerimiseks mõeldud seadmed. Kokku on kõnealune grupeering seostatav 24 varguseepisoodiga, mille hulka kulub lisaks autovargustele ka juhtumeid, mil eluruumidest varastati üksnes käepäraseid väärisesemeid.

Menetluse käigus esitasin Leedu Vabariigile taotluse 3 isiku loovutamiseks, keda oli alust seostada Eestis toime pandud vargustega. Täna on üks isik loovutatud, kahe loovutamine on edasi lükatud seoses Leedus toimetatava kohtumenetlusega.

Lahendus

Selle ühenduse 8 liikme osas on jõustunud süüdimõistavad kohtulahendid kuritegelikku ühendusse kuulumises ja neist 6 suhtes ka vargustes. Vastavalt teoanusele ja süü suurusele on süüdlastele mõistetud karistused vahemikus 3 – 6,5 aastat vangistust, millest koheselt tuleb ära kanda 6 kuud kuni 1,5 aastat vangistust. Kõigi süüdimõistetute suhtes on kohtuotsusega kohaldatud riigist väljasaatmist ja sissesõidukeeldu. Kannatanute haginõudeid on rahuldatud 291 160 euro ulatuses.

12.02.2016 tabati grupp, kes varastas spetsiaalsete elektrooniliste seadmete abil võtmevabasüsteemi kasutavaid sõidukeid ning kelle valdusest leiti kinnipidamisel muuhulgas varguste julgestamiseks kaasas olnud gaasirevolver, mis võimaldas traumaatilise efekti saavutamiseks tulistada ka kummikuule või kombineeritud laenguid. Gruppi läks korda seostada 11 autovarguse episoodiga. Lisaks Eestis vahistatud isikutele loovutati Leedust selle kuritegudeseeria organisaatorid. Vargustel vahetult osalenud süüdistatavate suhtes on tänaseks tehtud kohtuotsus, mille kohaselt neile on mõistetud 6,5-7 aastat vangistust, millest koheselt tuleb ära kanda 2 aastat vangistust, lisaks on kohus kohaldanud nende suhtes riigist väljasaatmist ja 5 aasta pikkust sissesõidukeeldu. Kannatanute kasuks on välja mõistetud kokku 82 587 eurot. Kuritegeliku ühenduse juhtimise süüdistatavad isikud on üldmenetluses kohtu alla antud.

Järellugu

2016. aasta märtsist peale pole Eestis kirjeldatud käekirjaga autovarguseid toime pandud, mis aga ei tähenda, et kasvõi juba täna ei võiks mõni järjekordne Leedu allilmaliider saata siia äsja komplekteeritud ja eriseadmetega varustatud brigaadi üldtuntuks kujunenud kuriteoskeemis kätt proovima. Samuti ei ole võimatu, et juba praegu on käivitunud mõni erineva muustriga kuritegudeseeria, mille seostamine Leedust pärit kurjategijatega seisab alles ees. Oluline on siinkohal asjaolu, et nii uurijatel kui prokuröridel on tänaseks kujunenud arvestatav kogemustepagas, kuidas sedalaadi kuritegevust ära tunda ja milliste võtetega sellele vastu võidelda. Võib kõhklemata väita, et Eesti politsei ja prokuratuur on nii operatiivtasandil kui menetluslaselt valmis uutele piiriülestele organiseeritud vargustele kiiresti ja efektiivselt reageerima.

□

Prokuratuuri tegevuse ülevaade 2016. aastal

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

□

□

Siseriiklik koostöö võrgustike raames

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Võrgustikutöökokkuleppeid sõlmitakse nii Riigiprokuratuuris kui ka maakondade tasemel. Kui koostöö ohvriabiga on ringkonna- ja abiprokuröride jaoks juba aastaid tavapärane, siis nüüd on jõutud ka üleriiklikke teemasid puudutava koostööni. Pildil vasakult Sotsiaalkindlustusametni ohvriabi osakonna juht Olle Selliov, peaprokurör Lavly Perling ning juhtiv riigiprokurör Steven-Hristo Evestus.

Prokuröri töö eeldab üha enam suhtlemist ning koostööoskusi. Toimik-toimiku haaval kriminaalasjade sõltumatu menetlemine on olnud ja jääb ka tulevikus prokuröri töö oluliseks osaks. Kuid kannatanute ja õigusrikkujate elud ning kogukondade turvalisust puudutavad mured on pea alati laiemad ja keerukamad kui ühe kriminaalmenetluse raames lahendatavad küsimused. Nähtavate ja püsivate muutuste saavutamiseks on vaja teha koostööd, olgu selleks õppimine teistelt prokuröridelt või panustamine mõne konkreetse teema võrgustikku.

Võrgustikutöö idee seisneb selles, et osalejad toovad kokku oma spetsiifilise teadmise ja pakuvad oma ametist lähtuvaid võimalusi probleemi lahendamiseks – tegevused lepitakse ühiselt kokku ning viiakse ellu koostöös, vältides olukorda, kus igaüks oma nurgas samale probleemile lahendust otsib. Sellest, et koostöö pole ajaraisk, vaid peidab endas suuri võimalusi, saadi kriminaalses maailmas juba ammu aru. Erinevalt aga kuritegelikest ühendustest, mida seaduse alusel enamasti karmimalt karistatakse kui omaette nokitsemist, saavad prokurör ja ühiskond koostööst ainult võita.

Viimaste aastate muutus võrgustikutöös seisneb eelkõige selles, et koostöö ei piirdu enam erinevate prefektuuride või uurimisasutuste ühisoperatsioonide või uurimisrühmadega, vaid prokuratuuri partneriteks on saanud kõige erinevamad asutused, alates omavalitsustest ja lõpetades vabaühendustega.

Võrgustikutööst perevägivalda juhtumites räägib Rapla osakonna vanemprokurör **Ülle Saar**.

Arvud näitavad, et aasta-aastalt registreeritud perevägivaldajuhtumite arv kasvab. Optimistina loodan, et tänu teavitustööle ja ühiskonna suhtumise muutusele on kuritegude arv enam-vähem sama, kuid ohvritel on tekkinud julgus juhtunu avalikuks teha.

Perevägivalda teema koordinaatorina Lääne ringkonnaprokuratuuris on minu töö peamiseks märksõnadeks suhtlemine ja võrgustikud. Parema tulemuse saavutamiseks teeme tihedat koostööd Lääne prefektuuri vastava ametnikuga, korraldades politsei ja prokuröride koostööd, tagamaks ühesugust arusaamist võimalikest ja tõendamiseks vajalikest menetlustoimingutest.

Oleme varem korraldanud ning korraldame ka sel aastal ümarlaua kõigile Lääne prefektuuri lähisuhtevägivalda temaatikaga tegelevatele ametnikele, kus lisaks politsei menetlejatele osalevad ka piirkonna lähisuhtevägivalda kuritegudega tegelevad prokurörid. Meie ülesandeks on hoida sel teemal n-ö kätt pulsil, et suhtumine ohvrisse poleks pinnapealne ja et süüdimõistmiseks vajalikud tõendid oleks kogutud võimalikult ohvrit riivamata.

Viimase paari aastaga on välja kujunenud ka piirkondlikud võrgustikud, kuhu kuuluvad politsei, linna ja valla sotsiaal- ja lastekaitsetöötajad, ohvriabi, lasteaedade ja koolide töötajad, kriminaalhooldajad ja tugikeskuste töötajad. Ümarlauaformaati kasutame nii üksteise kursihoidmiseks ja kokkulepete tegemiseks üldisematel teemadel kui ka konkreetsete juhtumite analüüsimiseks ja paremaks lahendamiseks.

Väga kasulikud on võrgustike väljakujunemisel olnud ohvriabiteenuse poolt korraldatud mitmepäevased koolitused, kus erinevate elualade inimesed kohtuvad näost-näku. See paneb aluse edasisele julgemale abi küsimisele, kui on tekkinud mingi probleem või mure. Eriti hea näitena võib välja tuua meedikute osaluse võrgustikus.

Mõningaid tagasilööke põhjustas 2016. aastal naiste tugikeskuse teenusepakkuja vahetus neljas maakonnas. See tähendas, et koostöösuhete loomisega tuli hakata otsast peale. Heaks uudiseks oli samas, Haapsallu ning Lääne-Virumaale laienes siseministeeriumi ja sotsiaalkindlustusameti projekt „Riskis olevate perede, sealhulgas lähisuhtevägivalda all kannatavate perede väljaselgitamine ning nende probleemide lahendamine võrgustikutöö meetodil”.

Pildil Ülle Saar.

Järelevalveosakond

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

□

Järelevalveosakonna vastutusvaldkonnaks kriminaalmenetluses on prokuröride määruste või menetlustoimingute peale esitatud kaebuste lahendamine, prokuratuuri põhitegevuse analüüsimine ja kontrollimine, prokuröride nõustamine ning prokuratuuri põhitegevust käsitlevate õigusaktide väljatöötamisel osalemine ning süüdistusfunktsiooni täitmine prokuröride poolt toime pandud kuritegudes.

2016. aastal esitati Riigiprokuratuuri 750 kaebust kriminaalmenetlustes prokuröride poolt vastuvõetud lahendite ja toimingute peale. Kaebusi esitati 152 prokuröri tegevusele, s.t pea kõigi peale (kokku oli prokuröre tööl 172). Kaebustest suurim osakaal oli kriminaalmenetluse alustamata jätmiste peale (332), millest osakond rahuldab 35, alustades kriminaalmenetluse erinevates kuritegudes. Kriminaalmenetluse lõpetamise määrusi vaidlustati 274, millest osakond rahuldab 61, uuendades neis menetluse. Muude prokuröri määruste peale esitati 100 kaebust, neist põhiliselt seonduvalt õigusabi tasude väljamõistmise ja kahtlustatavatele lisapiirangute kohaldamisega, millest osakond rahuldab 19.

Prokuröride endi peale esitati 12 kuriteoteadet, milles üheski ei olnud alust ega ajendit kriminaalmenetluse alustamiseks. Prokuröride suhtes esitati 6 taotlust nende taandamiseks kriminaalmenetlusest, mis kõik jäid rahuldamata.

Uue liigina tõusid 2016. aastal esile kaebused süüteo menetluses tekitatud kahju hüvitamise seaduse sätete alusel, milliseid esitati kokku 24. Osakond rahuldab neist 7, millest 3 olid seotud vara arestimisest, 2 asitõendi hoidmisest ja 2 vahistamisega seonduvalt tekkinud kahjuga. Kokku hüvitati kaebuse esitajatele ligi 40 000 eurot.

Korduvalt kontrollis osakond 2016. aastal jälitustegevuse seaduslikkust ja seda nii jälitustoimingute infosüsteemi kui ka pealtkuulamise logifailide abil ja ka vahetult jälitustoimikutega tutvumise kaudu. Kontrollimisel tuvastati nii erinevaid vigu kui ka väärtpraktikat, mistõttu otsustas prokuratuuri juhtkond järelevalvet jälitustegevuse üle tõhustada ja edaspidi on sellesse ülesandesse kaasatud ka kõik vanemprokurörid.

- Riigiprokurör Kadri Väling analüüsis põhjalikult maksukuritegude uurimist ja neis asjades kriminaaltoimikute koostamise praktikat üle riigi. Analüüsi tulemusena selgus, et praktika vajab ühtlustamist ja efektiivse menetluse tagamiseks koostas riigiprokurör vastava [soovituste dokumendi](#) [4], millest saavad edaspidi juhinduda nii prokurörid kui ka uurijad.
- Riigiprokurör Kaire Jaakson valmistas ette oportuuniteedi (s.t KrMS §-de 202 ja 203) alusel lõpetamise [juhise](#) [5], milleks kogus mõtteid kõigilt prokuröridelt.
- Riigiprokurör Alar Kirs tutvus Viru Ringkonnaprokuratuuri tegevuse ja töökorraldusega. Kontrolli põhirõhk oli ülevaate saamisel ringkonnaprokuratuuri juhtimisest, kriminaalmenetluste juhtimisest, koostööst menetlusasutustega ja prokuröride motiveerimisest. Tulemusena selgus, et vaatamata heale koostööle uurimisasutustega, vajab korrastamist prokuröride tööaotus, et tagada prokuröride ja uurimisüksuste vaheline sünkroonsus.
- Riigiprokurör Tristan Ploom moodustas töögrupi analüüsimaks kriminaaltoimiku sisu üldisemalt, et erialaspetsialistide kaasabil jõuda efektiivse ja samas ressursisäästliku kriminaalmenetluse tulemuse vormistamiseni. Töögruppi kuulusid kohtunikud, kaitsjad, uurijad ja ka Justiitsministeeriumi esindajad. Töögrupi arutelude tulemusena valmis praktiline [juhend](#) [6] kohtueelse menetluse läbiviijatele.
- Osakonna konsultandid valmistasid ette 113 kohtueelse menetluse dokumentide [näidsvormi](#) [7], mis rakendusid 01.03.2017.

2016. aastal sai osakond juurde ühe riigiprokuröri ametikoha, kuid samal ajal lisandus ülesannete hulka jälitustoimingute infosüsteemi kasutajate kontroll ning uue prokuratuuri infosüsteemi projekti käivitamine. Lisaks juhtivale riigiprokurörile töötab osakonnas 6 riigiprokuröri ning 2 konsultanti.

2017. aastal on järelevalve osakonna eesmärk toetada enam ringkonnaprokuratuure ühtse ja professionaalse praktika kujundamisel. Selleks, et menetlusstandardid oleks üle riigi ühtsed, töötavad osakonnas kogunud prokurörid, kes ei tegele vaid tagantjärgi kontrollimisega, vaid püüavad olla abiks nõu ja teadmistega igapäevaselt, sealhulgas menetluse ajal.

2017. aasta tegevustest saab välja tuua näiteks üldmenetluses tehtud õigeksmõistvate lahendite ning prokuröride poolt kohtus esitatud avakõnede analüüsi. Osakonna tööplaani on leitav [siit](#) [8].

Dilaila Nahkur-Tammiksaar

Juhtiv riigiprokurör

□

Süüdistusosakond

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Süüdistusosakonna eesmärk on menetleda kuritegusid, kus põhilisteks märksõnadeks riiklik julgeolek ja rahvusvaheline mõõde.

Täpsemalt on süüdistusosakonna vastutusvaldkonnaks süüdistusfunktsiooni täitmine ametialastes, majandusalastes, kaitseväeteenistusalastes, keskkonnavastastes, õigusemõistmisevastastes ning organiseeritud kuritegevusega seotud kuritegudes, mis on piiriüleised või mille puhul esineb suur avalik huvi, samuti inimsuse- ja rahvusvahelise julgeoleku vastastes kuritegudes, raskemates riigivastastes, kohtuniku poolt toimepandud ning teistes riigi peaprokuröri määratud kuritegudes. Samuti täidab osakond rahvusvahelisest õigusalasest koostööst tulenevaid kohustusi.

Lisaks juhtivale riigiprokurörile töötab osakonnas 6 prokuröri, kellest üks -Raivo Sepp, täidab Eesti esindajana ülesandeid Eurojusti juures. Süüdistusosakonnas on viimaste aastate jooksul menetlusrühmade moodustamisel võetud suund sellele, et riigiprokuröre abistaksid initsiatiivikad ja kogenud abiprokurörid, kes on motiveeritud täitma oma ülesandeid iseseisvalt nii kohtueelses menetluses kui ka kohtus riigiprokuröri kõrval üldmenetluses osaledes. Riigiprokuratuuri süüdistusosakonna abiprokuröri ettevalmistus peab olema tasemel, mis võimaldaks tal edaspidi edukalt jätkata ringkonnaprokuröri ülesannete täitmisega. Samuti on süüdistusosakonnas tööloikude jagamisel lähtunud roteerumispõhimõtetest: iga riigiprokurör peab olema suteline tegutsema ja ennast kindlalt tundma igas karistusõiguse valdkonnas.

Lisaks igapäevatööle - juhtida kohtueelset menetlust ja esindada riiklikku süüdistust -, on osakonna prokurörid täitnud ka mitmeid teisi ülesandeid. Süüdistusosakonna juht on mitme aasta jooksul vedanud alaealiste-, majandus- ja narkoprokuröride tegevusvaldkondadele keskendunud ümarlaudu, samuti on tema poolt ellu kutsutud lähisuhtevägivalla, liiklus- ja korruptsioonikuritegude menetlusprobleemaatikad ja praktika ühtlustamist käsitlevad õigusnõupidamiste formaadid. Riigiprokurör Inna Omblar on osalenud aktiivselt õigusteadlaste päevade ettevalmistamisel ja läbiviimisel, samuti on ta aktiivselt kaasa löönud kriminaalmenetluse seadustiku komisjoni komisjonis ja korraldanud vastavasisulisi prokuratuurisiseid ümarlaudu; teised riigiprokurörid on aktiivselt panustanud oma valdkonna menetlus- ja karistuspraktika kujundamisel nii organisatsiooni sees kui ka väljaspool seda, kuuludes mitme valitsuskomisjoni koosseisu. Riigiprokurör Laura Feldmanis on aastate kestel aktiivselt panustanud akadeemilisse õppetöösse – erinevate loengute/seminaride läbiviimisele.

2016. aastal sai Riigiprokuratuuri ülesandeks piiriüleste ja üle-Eestiliste suuremahuliste soodustuskelmuste menetluste juhtimine. Majanduskuritegude menetlemisel võeti suund menetlusasutuste enda poolt info kogumisele ja analüüsimisele, kaardistamiseks kõige probleemsemad sektorid majanduskuritegude valdkonnas ja keskendumaks just selliste kuritegude menetlemisele, mis kõige olulisemalt mõjutavad majanduskeskkonna puhtust ja ausust. Piiriüleste juhtumite menetlemine on läinud iga aastaga efektiivsemaks. Valdkonna eesmärgiks on välistada olukorrad, kus keegi pääseb kriminaalvastutusest või kriminaaltulu konfiskeerimist vaid seetõttu, et kuritegude toimepanemiseks ja kriminaaltulu ülekandmiseks kasutatakse välisriikide äriühinguid ja pangakontosid.

Riigiprokuratuur juhib kohtueelset menetlust riigivastastes kuritegudes, menetledes neid koostöös Kaitsepolitsei ametiga. Viimase paari aasta vältel on tähtsatu Venemaa eriteenistuste huvi selliste Eesti Vabariigi kodanike vastu, kes otseselt ei oma juurdepääsu riigisaladusele. Reeglina on tegu nii Eesti Vabariigi kui ka Venemaa Föderatsiooni kodakondsust omavate inimestega, kes tegelevad erinevate piiriüleste kuritegude toimepanemisega, mis hõlbustab Venemaa eriteenistustel nende värbamist Eesti-vastasele salajasele koostööle. Eesti Vabariigi julgeoleku kahjustamisele suunatud agentuur-operatiivtöö käigus täidavad värvatud isikud Venemaa eriteenistuste ülesandeid, kogudes ja edastades Eesti julgeolekut kahjustavaid andmeid. Kui 2015. aastal mõisteti selliste kuritegude toimepanemises süüdi kaks isikut, siis 2016. aastal esitas Riigiprokuratuur süüdistuse sarnastes riigivastastes kuritegudes kolmele isikule. Kõik süüdistuse saanud isikud on 2016. aastal maakohute poolt süüdi tunnustatud KarS § 235¹ järgi Eesti Vabariigi kodaniku poolt suhte loomise ja pidamise eest Venemaa Föderatsiooni eriteenistustega. Seejuures mõisteti samas kriminaalmenetluses üks nimetatud isikutest lisaks riigivastasele kuriteole süüdi ka KarS § 135¹ järgi piiriülese inimkaubanduse toetamises enam kui kahe alla kaheksateistaastase isiku suhtes ning üks isikutest mõisteti süüdi kelmuse toimepanemises grupis KarS § 209 järgi ning korduvas altkäemaksu andmises KarS § 298 järgi.

2016. aastal on jätkuvalt olnud Riigiprokuratuuri ja Kaitsepolitsei ameti tähelepanu all riigisaladuse ja salastatud välisteabe kaitse. 2016. aastal esitas Riigiprokuratuur kahes kriminaalasjas süüdistused riigisaladust hoidma kohustatud endisele kaitsepolitseiametnikule ja endisele kaitseväljasele. Mõlemad isikud mõisteti 2016. aastal süüdi KarS § 241 riigisaladusele ebaseadusliku juurdepääsu võimaldamises ning üks lisaks riigisaladuse avalikustamises.

Kuritegelike ühenduste, korruptsiooni ja uimastikuritegude osas võib 2016. aastal kohtusse saadetud kriminaalasjadest olulisematena tuua välja järgmised:

- 5 isiku süüdistus selles, et Põhja-Eesti Regionaalhaigla juhtide poolt võeti vastu välisreise tööalaste ülesannete täitmise eest ning samuti käidi puhkuseraisidel koostööpartnerite kulul;
- 5 isikut süüdistati selles, et tehnoloogiat lubati läbi tehniliselt mittekorrast sõidukeid varaliste hüvede eest;
- 9 isikut saadeti kohtusse Tallinna linnapeaga seotud altkäemaksu, rahapesu ning omastamise kriminaalasjas;
- 18 süüdistatavaga nn Dikajevi kuritegeliku ühenduse kriminaalasi, milles pandi Balti riikide piires toime maksukohustuse varjamise ja tagastusnõude alusetu suurendamise, omastamise ning kelmuse järgi kvalifitseeritavaid kuritegusid. Riigiprokuratuur saatis kohtusse 9 süüdistatavaga nn Kuzyakini kuritegeliku ühenduse kriminaalasi, milles pandi Harjumaal ja Lääne-Virumaal toime väljapressimise, süüteo toimepanemise tulemusena saadud vara omandamise, hoidmise ja turustamise ning varguse kuritegusid;
- 2 isikut said süüdistuse erasektori korruptsioonis, mis puudutas Ida-Virumaa Kutsehariduskeskuse rekonstrueerimistöde läbiviimist, kus hankelepingu raames omanikujärelevalve esindajad nõudsid töövõtjalt altkäemaksu tööde komplikatsioonideta vastuvõtmise eest;
- 4 isiku süüdistus puudutas Maanteeameti Tallinna Mustamäe teenindusbürood, kus võeti altkäemaksu selle eest, et nõuetele mittevastavad ja Eestis esmarestreeritavad sõidukid läbivad registreerimiseelse ülevaatuse;
- 12 isikut said süüdistuse "Marika" poolt juhitud kuritegeliku ühenduse tegevuses, mis oli suunatud Eesti Vabariigi kodakondsuse ja elamislubade võimaldamisele, so selle eest altkäemaksu andmisele ja vastuvõtmisele ning dokumentide võltsimisele (kuritegeliku ühenduse poolt pakutavaid teenuseid tarbinud 75 kahtlustatava suhtes on kriminaalmenetlus lõpetatud KrMS § 202 lg 7 alusel);
- 11 isikut süüdistati kuritegeliku ühenduse loomises, mille raames toodi Eestisse ebaseaduslikult suures koguses (üle 13 000 kg) huuletubakat, mida realiseeriti üle Eesti toimunud kindla müügivõrgustiku kaudu (konfiskeeritud kriminaaltulu suurus 125 985 eurot);
- Koostöös Lõuna ringkonnaprokuratuuriga saadeti kohtusse Assar Pauluse kriminaalasi, kus said kuritegeliku ühenduse tegevusega seonduvalt kohtuotsuse 11 füüsilist ja 2 juriidilist isikut (konfiskeeritud kriminaaltulu suurus oli 51 000 eurot);
- Narkokuritegudest saatis Riigiprokuratuur kohtusse 9 isiku süüdistuse selles, et Hollandist organiseeriti Eestisse amfetamiini ja ecstasyy ning üht isikut süüdistati selles, et ta korraldas Leedust Venemaale ligi poole tonni hašiši vedu.

Steven-Hristo Evestus
Juhtiv riigiprokurör

Aasta prokurör ja aasta ametnik

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Aasta prokuröri tiitli sai 2016. aastal Viru Ringkonnaprokuratuuri eriasjade prokurör Kalmer Kask (vasakul).

Aasta prokuröriks 2016 valiti Viru Ringkonnaprokuratuuri eriasjade prokurör Kalmer Kask. Kalmer Kask on tugeva selgrooga prokurör, kes esindas riiklikku süüdistust süüdimõistva otsusega lõppenud kriminaalasja des, milles kohus tunnistas korruptsioonikuritegude toimepanemises süüdi Kohtla-Järve endise linnapea, aselinnapea ning Jõhvi vallavalitsuse endise liikme ning ettevõtja. Selle kõrval on tal ette näidata veel rida Ida-Virumaa lahendatud ja kohtus võidetud korruptsioonijuhtumeid.

Tiitlit vastu võttes tänas eriasjade prokurör Kalmer Kask kõiki Virumaa kolleege ja teisi, kellega ta on koostööd teinud, ning rõhutas, et sellist tiitlit ei saada üksi – see on meeskonnatöö tulemus.

Tiitlit üle andes ütles peaprokurör Lavly Perling, et ei pea pikalt kirjeldama inimeste tundeid, kui ametnik kuritarvitab oma valija ja riigi usaldust. „Tegemist oli keeruliste kriminaalasadega ning Ida-Virumaa korruptsioonijuhtumite lahendamise tähtsust kogu Eestile on raske alahinnata. Kalmer Kask on eriasjade prokurörina aastaid panustanud Ida-Virumaa korruptsioonijuhtumite lahendamisse ning õiguslased teadmised ja põhjalikkus on teenitult leidnud tunnustamist kolleegide poolt,“ lisas riigi peaprokurör Lavly Perling.

Parimad prokurörid ringkonnaprokuratuurides ja Riigiprokuratuuris:

Lõuna Ringkonnaprokuratuur:	ringkonnaprokurör Allar Nisu
Lääne Ringkonnaprokuratuuri:	ringkonnaprokurör Gardi Anderson
Põhja Ringkonnaprokuratuur:	eriasjade prokurör Leelet Kivioja
Riigiprokuratuur:	riigiprokurör Andres Ülviste

Vabariigi presidendi Valgetähe IV klassi teenetemärgi sai 2016. aastal Viru Ringkonnaprokuratuuri Jõhvi osakonna vanemprokurör **Ene Timmi**.

Aasta ametniku tiitli sai 2016. aastal personaliosakonna juhataja **Marianne Tiigimaa** (vasakul).

Aasta ametnikuks 2016 valiti personalitalituse juhataja **Marianne Tiigimaa**. Tema juhtimisel võeti prokuratuuris kasutusele puhkuste ja lähetuste portaalid. Tema olulisel kaasabil loodud uus abiprokuröri ettevalmistusprogramm, rakendatud uus motivatsioonisüsteem ning laiendatud prokuratuuri rahvusvahelise suhtluse võrgustikku.

„Mariannet iseloomustavad innovaatiline mõtlemine ja initsiatiiv. Tema eestvedamisel toimus näiteks kevadel koolitus, kus osalesid seitsme erineva riigi prokurörid. Lisaks korraldab ta prokuröride vahetusprogrammi, mille raamides on sel aastal meid külastanud prokurörid Saksamaalt, Itaaliast ja Rumeeniast,“ ütles riigi peaprokurör Lavly Perling. „Peaaegu rahvusvahelist koostööd äärmiselt oluliseks. Usun, et pidev kogemuste jagamine ja kontaktide hoidmine on toimiva koostöö tugevaks vundamendiks,“ selgitas riigi peaprokurör.

□

Prokurör ja avalikkus

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

□
□

Riigiprokurör Steven-Hristo Evestus (vasakul) Arvamusfestivali paneeldiskussioonis.

□

Põhja ringkonnaprokuratuuri juhtivprokurör Taavi Pern (keskel) narkokriminaalpoliitika konverentsi arutelul 2016. aasta märtsis.

Prokuratuuri jaoks on kommunikatsioon üks vahenditest, millega tagatakse avatud riigi põhimõte ja luuakse usaldust riigi ja inimeste vahel. Läbi kommunikatsiooni antakse infot ja selgitatakse, kuidas riik kriminaalmenetluses käitub ja millistest põhimõtetest lähtub. Prokuratuuri väliskommunikatsioon on tasakaalukas, läbimõeldud ja ausa kohtupidamise põhimõtteid austav. Sisekommunikatsioon on suunatud oma töötajate teavitamisele, kaasamisele ja tunnustamisele. Võrdselt tähtsad on aga mõlemad.

Kui varasemalt on prokuratuuri pressinõunikud töötanud pigem reaktiivselt, siis järgmiste aastate eesmärgiks on seatud proaktiivne meediasuhtlus. Lisaks klassikalisele meediasuhtlusele korraldatakse rohkem selliseid üritusi nagu ümarlauad ja kohtumised erinevate sihtgruppidega. Nende ürituste eesmärgiks on tutvustada organisatsiooni ning prokuröride tööd.

Kui 2016. aastal tutvustati prokuratuuri ja prokuröride igapäevast tööd sarja „[Süüdistajad](#) [9]“ kaudu, siis järgmistel aastatel on eesmärgiks välja anda veebiraamat, mis sisaldab statistilisi andmeid ning huvitavaid fakte ja prokuröride mõtteid oma töö kohta.

Kaalumisel on prokuratuuri konto loomine Facebookis. Hetkeseisuga ei ole veel otsustatud, kas kontot kasutatakse ainult ametlike kutsete või ka prokuratuuri tööd kajastatavate teadete edastamiseks.

Prokuratuur ei poolda meediasuhtluse korraldamisel tsentraliseerimist. Ka järgnevatel aastatel asub igas ringkonnaprokuratuuris oma pressinõunik, kelle üheks tööülesandeks on meediasuhtlus kohalikul tasandil. Küll aga täidetakse vajadusel ka teiste piirkondade ülesandeid. See teadmine peab olema nii prokuröridel kui ka ajakirjanikel: kui ühes piirkonnas on päringute „laviin“, siis nendele vastamisel aitavad ka teiste ringkondade pressinõunikud. Selline töökorraldus annab võimaluse tööpäeva jooksul ka proaktiivse meediasuhtlusega tegeleda.

2018. aastal peab koostöös Registrate ja Infosüsteemide Keskusega valmis saama uus siseveeb, mis pakub senisest kaasaegsemaid võimalusi. Avalike suhete osakond tegeleb ka prokuratuuri töötajatele suunatud ürituste korraldamisega. Nendeks on üldkogu, aastapäev, laste jõulupidu. Lisaks on osakond abiks suvepäevade ning teiste ürituste läbiviimisel. Samuti on avalike suhete osakond põhivastutajaks „Prokuratuur 100“ raames korraldatavate ürituste eest.

Kuid prokuratuuri avalike suhete toimimise peamine põhimõte on avaldada õiget informatsiooni. Tõe rääkimine on printsiip, millest kõrvale ei kalduta! Pigem siis räägitakse vähem, kui kõike ei saa menetlusinfo avaldamisele seatud piirangute tõttu avaldada.

Kristina Kostina

Avalike suhete osakonna juhataja

□

Prokuratuuri personalitöö

- [Avalehele](#) [1]
- [Prokuratuuri aastaraamat 2016](#) [2]

Prokuratuur on ekspertteadmisel põhinev organisatsioon, mis väärtustab mitmekesiseid kogemusi ja teadmisi. Esiteks soovime hoida ning pakkuda arenguvõimalusi inimestele, kes on prokuratuuris töötanud juba aastaid, vahel ka aastakümneid. Need inimesed on kujundanud prokuratuuri näo õigussüsteemi jaoks, kas konkreetses valdkonnas või piirkonnas; neil on ka meie partnerite usaldus ning paljud neist on mentoriks uutele töötajatele. Teiseks väärtustame inimesi, kes tulevad prokuratuuri tööle teistelt õigusladelt või uurimisasutustest, tuues meie organisatsiooni värsket vaadet ning kogemusi, mida ülikoolist saada pole võimalik. Kolmandaks oluliseks grupiks on referendid, konsultandid ja abiprokurörid, kelle jaoks prokuratuur püüab olla atraktiivne ning paindlik tööandja. Usume, et isegi kui töö prokuratuuris pole teiste õiguserialadega võrreldes kõige paremini tasustatud, on see valdkonnas kõige huvitavam töö.

2016. aastal oli prokuratuuris praktikal 46 tudengit. Koos Ida prefektuuriga korraldasime 2016. aasta kevadel ka Tartu Ülikooli ja Tallinna Tehnikaülikooli õigusteaduskonna tudengitele õppereisi Ida-Virumaale, mille eesmärgiks oli tutvustada Viru Ringkonnaprokuratuuri ja Ida prefektuuri tööd ning muuta Ida-Virumaa atraktiivseks piirkonnaks tuleviku töötajatele.

Selleks, et töö prokuratuuris oleks väljakutseterikas ning pakuks võimalusi arenguks ja eneseteostuseks, oleme viimastel aastatel astunud mitmeid samme:

- Kaasajastasime 2016. aastal prokuröride ettevalmistusprogrammi, millega soovime senisest süsteemsemalt toetada ja juhendada organisatsiooni uusi liikmeid.
- Me ei kasuta staažil põhinevat karjäärisüsteemi, vaid püüame luua võimalusi rotatsiooniks nii teemade kui ka piirkondade vahel. Töö ja ülesannete vaheldusrikkus võimaldab vältida rutiini ja läbipõlemist. Selleks, et tööülesanded eri prokuratuuri üksustes oleks omavahel sarnased, alustasime 2016. aastal prokuröride ja konsultantide ametikohade profiilide loomisega.
- Teeme omalt poolt kõik selleks, et prokurörid saaksid pühenduda oma põhitegevusele, pakkudes selleks toetust eelkõige läbi konsultantide, kelle arv kasvas 2016. aastal prokuröri ametikohtade arvelt 8 võrra. Investeeringud prokuratuuri konsultantide arvu kasvu on end ära tasunud. Meie rõõmuks on ka noorte juristide huvi selle ametikoha vastu on väga suur. Tulevikus on oluline potentsiaal prokuröri töö efektiivsemaks muutmisel it-süsteemide kaasajastamisel ning digitaalsele toimikule üleminekul.
- Oleme analüüsinud prokuratuuri tugiteenuseid ning vähendanud töötajate arvu läbi ametikohade ühendamise, eesmärgiga maksta vähematele inimestele väärilist palka. Haldusosakonnas on toimunud koondamised alates 2015. aasta lõpust. Viie autojuhi ja kolme referendi töökohad on kaotatud ja nende asemel on loodud haldusosakonna piirkondlikesse talitustesse referent-autojuhi ametikohad ning tekkitud juurde konsultantide ametikohti. Samuti koondati on üks finants- ja varahaldustalituse IT nõuniku koht ning asemele loodi prokuratuuri arendusnõuniku töökoht.

Prokuröri kompetents tekib suures osas töö käigus, mistõttu on olulises rollis uute prokuröride arendamisel ning toetamisel kogenenumad kolleegid. Üksteiselt õppimist soodustavad ka uued töömeetodid, mis põhinevad uurimisgruppidel ning prokuröri ja konsultandi tihedal koostööl. Alates 2016. aastast võtsime prokuratuuris kasutusele uuendatud motivatsioonisüsteemi.

Siiski on olulisel kohal töötajate arendamisel koolitused ning mõningate ametikohade puhul ka spetsialiseerumine, mis eeldab nii sobivaid isikuomadusi, huvi valdkonna vastu kui ka süvendatud teadmiste hankimist. Prokurör, kes aasta jooksul ei osale ühelgi koolitusel, on erand. 2016. aastal osales 94 % prokuröridest vähemalt kahel koolitusel. Keskmine koolituspäevade arv oli ühe prokuröri kohta 7 päeva aastas ning tugiteenistujatel 4 päeva aastas. Prokuratuuri personalitalitus korraldas 2016. aastal tsentraalselt 67 erinevat koolitust ja ümarlauda, mis on varasemast märksa enam.

Õppimisel ning uute kontaktide saamisel on olulised lähetused, millest enamiku moodustavad koolituslähedused. Vähemalt ühel välislähetusel käis 2016. aastal 40% prokuröridest. Enamik koolitusi ja konverentse on korraldanud rahvusvahelised võrgustikud ja organisatsioonid, nagu näiteks Euroopa Justiitskoolitusvõrgustik, Euroopa Politseikolledž CEPOL, Euroopa Õigusakadeemia ERA, Eurojust ja mitmed teised.

Üks viimaste aastate suurimaid arenguid prokuratuuris on olnud konsultantide väbamine ja töösse kaasamine. See on aidanud prokuröridel keskenduda kohtueelse menetluse juhtimisele ning riikliku süüdistuse esitamisele kohtus.

Marianne Tiigimaa

Personalitalituse juhataja

□

Allikas URL: <https://www.prokuratuur.ee/et/prokuratuuri-aastaraamat-2016>

Lingid

[1] <https://www.prokuratuur.ee/>

[2] <https://www.prokuratuur.ee/prokuratuuri-aastaraamat-2016>

[3]

<https://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/Peaprokur%C3%B6ri%20k%C3%B5ne%20prokuratuuri%20%C3%BCldk>

[4] <https://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/Maksuritegude%20menetlemise%20soovitused.pdf>

[5] https://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/article_files/Oportuniteedi%20juhis%20alates%2001.09.2016.pdf

[6] <https://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/Kriminaaltoimiku%20ja%20abimaterjali%20koostamine.pdf>

[7] <https://www.riigiteataja.ee/akt/106092011005?leiaKehtiv>

[8] <https://www.prokuratuur.ee/sites/www.prokuratuur.ee/files/elfinder/JVO%20t%C3%B6%C3%B6plaan%202017.pdf>

[9] http://kanal2.postimees.ee/saated/Suudistajad?_ga=1.254671496.1632522867.1490909760